

ՑՈՒՅԱՆՆԵՐ:

I Հողաբարեկան և գույքանիւս, (ուժա- գմեն պետական և մ. մշակույթագոված)	3
II Յուղայի թիւն (մածուցելիք) ռայքա յ. ռազմա. 113	
III Աստվածաբանություն, (օջ. Քաջազնամաս „Եթու- ացա և յանախանության համար“) Վյունու նորոգություն, 6. Եղբայրականություն	115
IV Խոթուրա, Ռայքա, զար. միջամաս	136
V Կախալեա ռայքանիք	137
VI Միունիություն	138
VII Վայուրանի ամայութա, ո. ըռաջեա մշակույթուս	157
VIII Օճառու թունեան, մյունիքացա	191

P. S. Մանաւունուն ըամա մյունիքան նումրասետզուս ըա-
բարձր կրտսեա և եղա անձաւ-գամեա եղա յանութեա թունեան իւն
անդամա յանութեան մասուն մանուն յանութեա յանութեա.

ՈՅԵՐՈՒՏ

ՍԱԿԱՆԱԿԱՆ Ը ՍԱԼՈՒԱԿԱՄԱՆ
ՉԱԽԵՆԱԼՈ.

№ VI

ՈՒԱԾՈՎԱՆ
Այշտունի Կալանահան և Արամանու կամաց.

1881

ურიების ბელი.

ურიების ხალხი. — მისი აკანი და მისი ასპარეზი. — როგორ
დაცემს ურიების თავიანთი ეროვნება? — რად სლევნიდენ მათ?
ვის ბრძლით რომ ურიების მხოლოდ ვაჭრობა ესერტებათ? — მუ-
სლამეცი საუკუნე უკა საუკუნოებს დაუბრუნდა. — ურიების დება
გერმანიაში. — ურიების დება რუსეთში. — სიცივა და საქართ-
ველისა ცცემდენ, რამაც ასენდენ.

სინდისხას ჩენის მეცხრამეტე საუკუნეშიაც მოხდება ხელ-
მე იმისთვის ამბავი, რომელიც ბელის მომხრეო თავს მაღა-
ლებისებს და დაღ-გულად ითქმევისებს: ავი გამბობო, კარბ-
იობის წარმატება არა ეტუბა-რაო; თუ უწინ იყო განწმენ-
ტელი ომები, ხელი მაინც იმდენი არ ისოცებოდა, რაც ეს-
დასდებებს არა ხაფლება დ შიოს, მაგრამ განათლების წესადლობით
უფრო კაციონობის მედეტებს ომებში ისოცებათ; თუ უწინ
სდევნიდეს სხვა-და-სხვა საოწმებოების მადგინარებელთ, მეცხრ-
ამეტე საუკუნის დასასრულება არ არის, რომ განათლებულს გე-
მანიაში კრიტიკა ასტენეს ურიების წინააღმდეგ და იმ-
იცის ზოგი რა ღონება არჩევს იმათ ასპარეზის შესმცირე-
ბულ, ზოგი რასამ: ზოგი ამბობს ურიები გადაგასახლოთ,
ზოგს უნდა, მოუსის უფლება მამულის საგუთოებად მიღლო-
სებოდით. მეცხრამეტე საუკუნეში, ამ 1881 წელშივე, არ
მოხდა ის მომხრანთ, რამეცმაც მოხდი სამხრეთ-რუსეთ-
მოვა, გამძინებულება მდგრადი ხელი საბრალო ურიების

მოუსია, თითქმის მოხდი მათი ქონება მტკრად აქცევინა, და
კინ იცის რამდენის ურიის სისხლით დააღვრუვინა.

უპლა ეს მართალია; ჩემის დროსაც უხვი სამგვიდრო
დარჩენია ბელის დროის საზიზდარ ჩემულებისა და ადამიან-
ობას ადამიანის მძულვარებისა; მაგრამ ეს სრულიად იმას არ
ამტკრაცებს, რომ მაინც კაცობრიობა უკნ-უკნ მიღიოდეს, ან
ერთს ადგილას იყოს გაჩერებული. ეს ამტკრაცებს მხოლოდ,
რომ რაც ადამიანისა და ადამიანთა კრების ერთსელვე ძვალსა
და რიცხვში გაუკდება, მნელია მისი აღმოფხვრა. ესდა რომ
ურიების წევგლა-გრულვა დაფუშვოთ, ან იმათ მდგრელების სას-
ტიკი დასჭავ მოვინდომოთ, — უსამართლობა იქნება. ურიები
ბეკრს აწესებენ სხვა რჯულის ხალხს, ბეკრგან სისხლსაც სწო-
რები მას, მისის უმეცრების წეალობით თავის სარგებლობის
მისადევენ, მაგრამ ეს უფრო იმ საზოგადოების ბრძლია, რო-
მელშიად ურიები არის გაბეჭდინი, გვდრე თათონ ურიებისა,
არც ისინი: რაინ დიდად გასამტკრუნარინი, რომელიც ურიები-
სა და სხვა სისხლის მსმელების მეოსებით სრულიად გადატა-
ვებულის, დელგების დროს შესად არის დასმონ უოკელის
კაციონიული გრძნობა და გაბრაზებულები არა ზოგებ თვალით
შემწესებელთა სარჩო-საცხოვრებელს და თვით მათ სიცოც-
ხლებაც. სად შეუძლიან უშერენგრ, უღუგმა-შურო მეშის დაკ-
ვირდეს ისტორიას და სცნოს, რომ მიზეზი მისის გადარი-
ხებისა და ურიებისეგან მათის დაჩატარისა ის არის, რომ თექ-
მე ესენი თვითონ უფრო მეტად დახატოული იყვნებ და შე-
რის-ძიებამ ჩააგიათ ეხმარათ უოკელი ღონებული შეგ-
რაცხება და წესლება გადაკედათ თავიანთ მწადებელთავის.

ჩემი სიცხვები საზოგადოდ, უსაბუთოდ წარმოთქმული
არ არის; ჩემი გეცდებით დაგმტკრაცოთ, რომ სადაც ეს ურიე-

ନେଇବୁଥିରେ କାହାର ପାଦରେ ତାହାର ପାଦରେ କାହାର ପାଦରେ
ନେଇବୁଥିରେ କାହାର ପାଦରେ ତାହାର ପାଦରେ କାହାର ପାଦରେ

და მტრონის და მტრონის მხოლოდ მაშინ აღდე იურიალიმა,
როდესაც, ისტორიგთს ისახბის სიტყვით, ერთმა მიღიონება
ქრისებმა, და ტაციტის სიტყვით კი, ეჭხასია-თხსმა წაკლა თა-
ვი თავის დედა-ქლაქს.

ეს მოხდა მე-70-ს წელს ქრისტეს შემდეგ. ებრაელებს
და კურუგათ სამშობლო, კედარ გაუმდეს რომაელთა მფლობე-
ლობას და იმუდავებულის იუგნენ გადასახლებულიერენს სადმე.
მაგრამ თითქმის სადაც უნდა მისულიერენ, ქრისტიანობაც
უას მისდევდათ და ტანატივის მქადაგებლებისაგან გაძრიჩებუ-
ლი სალი გადაუმტერა მათ, უკვედი ურია ქრისტეს მწერუ-
ბედი კურნა და ცდილობდა სამაგიერო გადაეხდა. ამიტომაც,
სადაც კი ქრისტიანობა განხდებოდა, ურიებს იქ ცხოვრება უმ-
წირებოდათ და მეტი ღრუე არა ჭრილოთ, უნდა შორის წა-
სულიერენ სადმე. ეს იყო შირველი მიზეზი, რომ ურიება
თითქმის მოედს ქვეყნისზედ არიან მოფენილია. მეორე მიზე-
ზი კიდევ ის იყო, რომ თითქმის არსად არ აძლევდენ ურიებს
უწინდევს დროში ნებას ადგილ-მატერიას შექნისს და არ კე-
ნით, თუ კაჭობისათვის და ხელ-საქმისათვის არ მოგვიადა
სელი. ეს ორივე საქმე კი ისეთი საქმეა, რომ რომელიც კი
მათ მოჭიდებს ხელს, უფრო ქმნება მაწანელობას, ერთის
ქვანიდებას მეორეში გადასცემს, ვიღე მიწის მუშაკი.

এমস গুরুদে ক্ষয়া-গুরুদেস গুরুতার্জুদিত শুণিদি শুণিদ
মাল্লা ইগুব উপুজুরুস মি সাল্লুবুবুব, রুমেজু শুলুসিবু
মাত মুগুবড়াত চুকুজুব, রু রুমেজুবুব ক্ষুজুজুব রুম মত-
ক্ষুব শুজুর শুমেজুরুন রু শুগুবুবুজুব হোবুত শুশুজুবুব
রু শুজুবড়ুবুস মুব ইগুব তাকুবুত শুশুজুবুব রু-
সাল্লুবুব রুবুব রুবুব ক্ষুব রুবুব, —ৱ শুবুবুবুবুবুবুব রুবুব
শুণিদি, রুম তাতুবুবুব হোবুত রুশুবুব শুশুবুব তাকুবুত

ქისტიანის მეზობლებს და თავის თავისა და ქანების დასაცემა
და შემცირებული კომისიერობის შირი, რომ გაშენებაში უავტო-
რის კომისიერობის მხარში ამოსდგრომოდებს და თუ ქისტია-
ნები რასხვით დაძლით აღმატებოდებს, იმათ სიმდიდრე მაინც
შემძინათ. რა გასაკვარევებია, რომ შეა-საუკუნოების ინტენსი-
ციისა და «ძალად მორჯველების» შემდებ ურიებმა უფრო მტე-
რებ დაიციმს თავისთვის კროგება და სარწმუნოება? რა გასაკ-
ვარევებია, რომ ეხდაც კი ბევრს შემუნებში ურიებს ქისტია-
ნები თვალით დასხისხვად ეჭარებათ და ქისტიანებს ურიები?

* *

ესრულ და ამ გზით ასპარეზი ურიების მოქმედებისა
თან-და-თხ გავრცელდა; პირველდედ კდების მაგივრად მოუ-
დის შეენის ზურგი დაიკირეს. ურეულის ასალის შეენის
გამოჩენის შემდებ ურიები მაემუნებოდენ იმ შეენებში, მემ-
ნა იქ უფრო კმთილად გაცნოვოთ და თვალში ჩსირად
ადარიანისა გუავდეთ. ამერიკაში რაას ათასზედ მეტი ურია
და თვით გადატარებულს ოპენის გუნმულებზედ, რომელიც
ასა და არც ათას კერსზედ არაა კერთვილი მოშორებულ-
ნი, გაიდგა ფეხი ამ უცნაურმა საფხვა.

ურიებმა მტერებ დაიცეს თავისთვის კროგება, თავისთ
ხაციონადური სასათო, თავისთვის რწყელი, მეტადრე იმ შეუ-
ნებში, სადაც უფრო შეწესება ადგათ და ცხოვრებისათვის
ბრძოლაში სიმტკაცე და თავისთვის მერთულება გატანა უნდა
გამოუჩინათ.

მაინც ბეკის გაუკირდება, როგორ მოახერხა სხვა სად-
ხებთან შედარებით ამ კროი-მუქს საფხვა, რომ თავის ცხოვ-
რება შეაფენა სხვა-და-სხვა ჭერის, ბუნებას, სხვა-და-სხვა მა-
წის და ან სრულებით არ აღმოივხვა, დედა-მაწის ზურგიდა.

ამის მიზეზი ზემოდ-სსენებულს გარდა არის ისა, რომ ურიე-
ბი საკვირველად მრავლდებიან და დიდ ხენსა ცოცხლდება.
მეთხველის თვალის აჭრელებისა რომ არ გვმინოდეს, მრა-
ვლის ციფირებით დაგამტებიცებდით, რომ ურიების ბაზებია
უფრო ხავდებ ისოცებიან, კიდრე სხვა ხალხისა; სიკვდილი
ზორების ხელვანებაში ხავდებ ხშარია; რომელიც წელიწადი
რომ აკიღით და შევადროთ, რამდენი ბაზები კადებით იმ
წელიწადს და რამდენი სული კვდება, გნახვთ რომ ურიებში
უფრო გადემტება დაძალებულთა რიცხვი, მომკედართა რიცხვი,
კიდრე სხვა ხალხებში, ასე რომ ურიები უფრო დავიღად
მრავლდებიან *). შესანიშნავია მართლა რომ ზოგიერთი აკად-
მიურულის ან სულ არ კვარება ურიებს, ან ძალის სუსტად
მოქმედობს მათზედ. მაგალითად ჭლექი და სურავსნიდა ძარისად
თუ შესვდება ურიას; აგრეთვე ხოლო, ჭირი ისე აუკლის
ხოლო ზოგიერთგან ურიებს გვერდზედ, თითქო კი საფხა
მართლა ღვთისაგან ამორჩეული იყოს.

კრთი დოქტრინი ამტკიცებს, რომ კენტრის დედა-ჭალას
შესრული 1851 წ. ხოლო ის დროს ათ ათასს ქისტიანში
ას თახმოც-და-ხუთი კაცი კვდებოდა და ათ ათასს ურიაში
კი მარტო თო-და-ექვისით.

1348 წელს განხდა ჭირიანობა საფრანგეთში და კრთი
მექანიკა ამბობს: «ქირისტიანებში სიკვდილი ისე გასმინდა,
რომ ათში კრთი მდივანდა დარჩეო. ურიებს კი თითქო რაღაც

^{*)} უმველ ამის დასამტკიცელი ცოდნისა მოინახება ერთს სუ-
კრატი: «De certaines immunités physiologiques de la race juive»
(«ზოგიერთი ფიზიოლოგიური უპირატესობა ერთეულთა ხალხისა»,) რა-
მელიც დაბეჭდილია ფრანცუზულს გრინალში «Revue Scientifique»
1881 წ. № № 17 და 20.

თუ დაიხორა გინძე მათ შორის, მაღამან ცოტს.
იუსტიფიც და თუ დაიხორა გინძე ურიებს მთელი მპ-
ამ ცის და ბუნების წევლისამ აუდედა ურიებს მთელი მპ-
რობა. ერთსა და იმავე ღროს დაიწეს მათი დეკნა საფრანგეთ-
ში, გერმანიაში, ქსენიაში, სადაც მათ ქებისა და მდინარეშ-
ის, გერმანიაში, ქსენიაში, სადაც მათ უნდა დაბრულ-
დის მთწამდებას აბრადებები *). არ ვაფით, რას უნდა დაბრულ-
დეს ეს გარემოება რომ თუმცა ურიები მაღამან დარიბდა
სცხოვრობენ, ქალაქების უარის ჭარის სუნთქმენ, მსოფლი-
ერთმანეთში აქვთ ცოლ-ქმრიბის გაგშირი და სხვა სალეს არ
იყრებენ **), — მაიც ავად-მეოფობა ძერიად ეპარქებათ და ძლიე-
რიც მასკლებიან.

ზოგი ამ მოვლენის მიზეზს ჭედავს იმაში, რომ ურიე-
ბი ღრიბის ხორცის არა სტამენ და ამით თავიდამ იცილებენ
ერთს მეტჯ მაკე საჭმელს; ზოგი იმას აბრალებენ, რომ
ურიები აღრე ქარწინდებიან, რიგინადა სცხოვრობენ, არა
ღრიბის და იმისთვის შრომისა არ ეტანებიან, რომელიც სტე-
სტეს ადამიანის კანსა და ღრინეს.

მნელი გამოსარტებებია, რომელია ამ ზოგში მტუები და
რომელი მართადი, მაგრამ რომელიც უნდა იყოს, მაიც ეს
თვისების ურიებისა კათ ფარ-სმაღლია მათის ერთვნებისა და რწუ-
ლის დასცემდა.

* *

*) ოფე სრაცია.

**) მხოლოდ ერთსა და იმავე ხალხში ცოლ-ქმრიბის კავშირი და
მეტალუ ერთსა და იმავე გვარში მეტად მაზარალებელია ჩამომავლობი-
სათვის, როგორც გონებისა ისე სტელის მხრივ. ჩვენ ვიცით რამდენი-
მე გვრი ჩვენსაც, რომელიც ერთმანეროში ხშირად აძლევენ ქალს
და ჰოდირთი იმ გვართაგანი ისე დაცემულია, რომ იდიოფები უფრო
უფრო მოსახურება მათში, ვიდრე ჩვეულებრივის ჭეუა-გონების პაცრონი.

შემღებ იხმარეს ურიებმა ეს ფარ-ხმადი თუ არა? შემდ-
გან ეცდენ თავისთ ერთვნების დაცვას და არ ერვადენ სხვა
საღმისი, თუ ზოგი ისე გაიძინენ და დაჭარებეს თავისთი
ჩეულებას და სხსათი, რომ კედარც კი იოჩევის სხვა სედ-
ხთა შორის?

დავიწერთ ჩვენის ქვეუნიდგან:

ორს ძველს სამედიცინო გუჯარში სწერია: *)

1) «1664 წ. დედოფალმა მარიამმა, ასულმა დადიანისამდე.
დომენტი კათოლიკოსის დროს შესწირა ურია დანიელა სო-
ფიდს ცხინვალის თავის სიხდობით მცხეთის ეკლესიას და ვალად
დასდო, რომ უკველს შობის მარსები მიერთმია ეკლესიას-
თვის ხეთი ღირება წმინდა სიხოლი.»

2) 1745 წ. სუნიამის მამასახლისა ვაჩიმ მიწერდა კათო-
ლიკოსს ანტონის მცხეთის ეკლესიას უმად ურია არანა.

კაცმა რომ ამ ღრის ტაგტზე დააფუმნოს თავისი სკა, ეს
ორი ტაგტი რომ საზოგადო მოვლენათა ნაშნად მიიღოს, მეტად
ცუდს აზრს შეადგენს ჩვენში სარწმუნოების დევნისუედ, იფიქ-
რების რომ ქართველები სასტიკად ეპერობოდენ ურიებს და იჭ-
ნება სხვა რწულის საღმისაც, რადგან ამაზედ დამამცირებელი
არა არის-არა ადამიანისათვის, როგორც უმად შეწირვა, ან უმად
მასუნდვა ერთის რწულის კაცისა მეორე რწულის საღმოცავა-
სათვის. მაგრამ თუ დაკავებულებით ჩვენს ცხოვრებისა და დაწ-
ედავთ რა დამაკიდებულებაა ჩვენში სტკა-და-სტკა მერწულ-
თა შორის, სრულებით სტკა აზრს შევადგენთ.

არავინ ისეთი მტერი არ იყო საქართველოსი, როგორც

*) ნახე დ. ფურცელაძის წიგნი: «Грузинские Церковные гуд-
жари» გვ. 110 და 114.

სისისელები, მაგრამ დიდი ხნიდამკე ბევრი სპასტელი სცხოვა
როდა თბილისში და არავის არ ახსოვს და არც სადეგი შესწერ
ხვედრის წაბეჭითხოს, რომ ქრისტიანებს როდისმე შეს
მოთ მოთვის და სარწმუნოებისთვის დევნა მოენდომოთ,
გრძოდ ქვირდ სადეგი შესთვისების ურიები სხვა საჭირო
ის, როგორც ქრისტებს შეეთვისენ. ჩვენდა სამწუხაოდ არ
ვიცით, რა უფლება ქონდათ ჩვენში უწინდელს დროს ურიები;
შემდოთ თუ არა ადგილ-მამულის შეძენა, ქონდათ თუ არა
ნება უფლებან დასახლებისა,— მაგრამ ეს კი ვიცით, რომ უკ
სასწავლებ დროს და ქსლაც არც ერთს იმ უფლებას არ იყენე
მაკლებებზე, რომელიც ქრისტიანებსა ჰქონდათ მინიჭებული.
ჩვენში ურიები თითქმის უფლები შესანიშნავს ქალაქში და
დიდ დაბებში სცხოვობენ; ადგილ-მამულიც ბევრი აქვთ შე
ძნილი და ზოგან მსუბუქად თითონევე მუშაობენ მამულში.
მათ შეითვისეს ჩვენი ენა, ჩვენი ტან-საცმელი, ზოგიერთი
ჩვენი ზე და ჩვეულება და დარწმუნებული ვართ, როდენაც
ქრისტელი საღის ქეფში ჩავაწება და თავისი თავი საპატა.
კი ცხვარ აღარ ეგონება, ბევრი ურიები დაანებებენ გაჭრობის
თავის და მიწის მუშაობის მიჯროვენ ხელსა.

ზემოდ ამოწერილი ორი ტაკტი ამტკიცებს მხრლოდ
ზოგიერთა მებატონებისა და დედოფალებებისა გულ-ქართას,
რომელთაც წარმოდგენილი ჰქონდათ, რომ ღლონდა მკუ-
სიებს კი შეკრიროთ რამე და რაც უნდა იყოს ეს შენწირ-
ვი, მაინც ცოდვა არ არის და ამ გვარ მსხვერპლით კი უ-
მდესაშე ჩემს ცოდვებს ტებითას და უნებლივითა მოვის-
ხიბოთ.

* *

სწორებ დის-შესანიშნავი უკრობაში ურიების განხილვა

დება და ვინც კი დაკვირდება მათს ცხოვრებას, მათს რიცხვს
სხვა-და-სხვა სახელმწიფოში, მათს უფლებებს, შემდეგს ის-
ტორიის ზოგიერთი კანონი თვალ-ხათლივ დაინიხოს.

საშუალო საუგუნოებში ურიების მოსაქნება არსებ არა
ქონდათ; უგელგან ქრისტეს მწვალებებს ემსხდენ, უგელგან
სტანციაზეც მათ. ბევრგან აკრძალული ქონდათ დაგილ-მამუ-
ლის შეძენა და თუმცა პალეც აკრძალული არა ქონდათ,
როგორ გაბედავდენ ურიები უმრავ ქონების დაპატიონებას,
როდესაც გული დაჭერებული არა ქონდათ, რომ ხელინ-
ელს დღეს მოედს მათს ქონებს სხვანი არ დაეპატიონებო-
დენ. წევანცა გოგით, რომ ამ მიზეზების გამო ურიების
მოედი თავისი ჭურის ღრეს კაჭრობისათვის და თვალ-მარგა-
ლიტის, ფულის, ადგილად შესანის განძის მოპოვებისათვის
უნდა მიემართნათ და ამ საჭმეში ისეთი გამჭრიანობა და ხე-
ლოვნება გამოიჩინეს, რომ გერც ერთი საღწი მოქმედებ კე-
გაუხდება.

საშუალო საუგუნოებში ასე იყო, მაგრამ დროთა კითა-
რებამ და ისტორიის წარმატებაში შესცვალა კაცობრიობის სა-
ხე. ეკრობის თვითეულს საღის უფრო დაეტურ თავის გან-
სხვავებული ხასიათი: ბეგომა გაიძრო სარბარისული კანი,
ზოგმა თავისუფლების სამ-იკროვანი დროშა გაავეთა და წარ-
მატების დევაზად სამი ჩინებული სატუკა უფლებო საღითა
„მმობა, ერთობა, თავისუფლება!“ დაიწერა. ინგლისმა გაახ-
ლა თავის ბოლოტეგური წერაბილება, მოჰქმედ ფრთხო თა-
ვის-ნება მტარვებებს და მიანიჭა ერთ-გვარი უფლება უსკველ
ინგლისის ქმარებრდომს. საფრანგეთისათვისც სირცხვილი იყო
რომ ზოდ-რევოლუციის შემდეგ ურიას და ფრანცუზებში
გარჩევა დაედო რამე.

ამ თანს სახელმწიფოში ურიებდა თავისუფლდე ამოა, სუნთქმე; თუმცა თავისთ საუცარები გატრობის და ბანკირობის მანებ მისდევები, მაგრამ განა საუკუნოებით ჩანარგიდა ჩვეულება და ზენ ასეა და თანას წევიწადს შეიცვლება? რაც ცვლილება მოხდა მათში კერ-კერობით, ესეც გასამოცვლის, კერც ინგლისში და კერც საფრანგეთში ურის ინგლისელის და ჭრანცურისგან კერ გაარჩევთ. ერთმა ისინი მოიხადარა და შეთვის თავისუფალ დაწესებულებით, მეთრემ თავისუფლების გარდა ჭრანცურების განთქმულ თავზანობით.

პირველში კაცი ეპონება, რომ ურიები ისეთი დაუდგრო მედი ხადის, რომ უნდა ეგრიალათ, უპდანი ამ სახელმწიფოებში გადასახელდებულიერნ და თავი დაენებებინათ რუკოსა, ასმალეთისა, რუმინიისა და სხვა სახელმწიფოებისათვის, სადაც დესაც კი ბერგან იმათ აკრძალული აქვთ მამულის შემნათ. თითქო ასე უნდა მომხდარიყო, მაგრამ აი რას გამტკიცებს ციფირები:

რესეთში ურიების რიცხვია 2,621,000; რუმინიაში — 275,000; ასმალეთში — სულ რომ ცოტა კოქათ — 260,000.

საფრანგეთში ურიების რიცხვია 49,000 და ინგლისში 50,000.

ეს იგი, ამ ქვეყნებში უფრო ნაკლებად არიან ურიები, სადაც იგივე უფლება აქვთ მინიჭებული, რაც სხვა სადაც და ამ ქვეყნებში კი, სადაც ისინი შევიწროებულნი არიან, მთა რიცხვი უფრო მეტია. რასაცირკელია აქ ისიც არის მხედვების მისაღები რომ თუ რესეთში ბეკრად მეტია ურიების რიცხვი, კიდოვე საფრანგეთში და ინგლისში, თითონ რესეთში უფრო კონცენტრირების. მაგრამ პრარა რუმინიაში კი რომ 275,000 თანია ურის იურა და ინგლის-საფრანგეთში რომაც

ორმოც-და-თია თანა, — ეს ცხ.დად მმტკიცებს წესის დასტანს.

ამედი გვაძეს არავინ ისე არ გადატეობს წესის სიტყვებს, რომ კითხმც ურიები განგმბ მტანებოდენ იმ ქვეყნებს, სადაც მეტი შეწებება აუქნიათ, თითქო ზურგი აქებდოდეთ და თითოებე უშეერდენ უდის ქრისტიანებს, ამა, თოვე წაგრძირეთო. “ჩვენი აზრი ეს იყო რომ, კისაც ურიების გავდენსთან ბრძოლა სურს, უნდა განათლებით ებრძოლოს; რომელს სადაცსაც არ უნდა ურიების დაგრძიროს, — კითხნა-წოროს ისინი, მისცეს ურებელი უფლება და თითონსაც ისწავლის ამ უფლებებით სარგებლობა. ურიები რამდევებსა და რუმინიის უფრო იმიტომ ერთებიან, რადგან ამ ქვეყნებში კერ კერ გაუგრათ, რომ შევიწროებითა და შეწებით რომელიმე სადაცის ამოიგხრა, ან შებაწყრა არ შეიძლება; აქ წერ კერ გაუგრათ, რომ ძალით კი არ უნდა დაუმატოს ურიების სხვა-და-სხვა უფლებით სარგებლობა, თავისთ გავლენით უნდა დაუმატოს და ამ გავლენის ძალამოებად სულ სხვა ღონებ უნდა იმართოს — ღონებ სადაცში უქცევების ძალამოების — და არა მეტ საუკუნოებისაგან მოგონილი საშუალება.

* *

კადეც ეს არის გასაკვირველი, რომ ამ გვარი ცხედი ქვემდინობება, ამ გვარი ანბენური პრინცეს კერ რაგისაც იავში არ გასთჰებულით ზოგიერთს მაღალის კულტურით დატვირთვებს, უსუედ-წოდებულის „განათლებულის“ სხვლი. სწორე გასაცვილებლია, რომ ჩემს სუკუნები კი ქვემდინობების კულტურული მაღალითად თვით გერმანიასაც და ივერია პროტესტანტები და სწავლულები კონკრეტულ ჭდაცებებს. რომ ურიები უნდა ურთები შევაქმნოთ, თარები მოვლი კულტურას იმა

დამუშავებით, მისითხოვა კამაჩენიდი სწავლულებით ფი, როგორ,
როგორ არან დიურინგი და ჭახ-ტრეინი სასალისიდ აცხადებო
უნდა ხელობრები აუქრისათვის უზიებს მამულების შეკრავა;
ამ უნდა მაცველ ნება, რომ გაზიერის ას კურნადის გამომცეკ
ჟერი ას რეზაქტორი ურად იყოს; უნდა აღიღოდობრივ ადის-
ნისტრუაციის მაცველ უფლება თვალით მაზრაში უზიებს დასხი-
ლება აუქრისათვის *). ერთის სიტუაცით გრომანიაში დღესაც
სმა ამაღლებს უზიების მდებნელთ და საპირიპელი ას არის,
რომ ეს სმა ინტენსიტეტების სმა ფი არ არის, „უფრიად პატივ-
ცემულ“ სწავლულთა პირიდან გამოდის.

მატრად კაცობრითნის სასამართლოდ გერმანიაში გამოხატვა
იმისთვის გაიზიარდა, იმისთვის სწავლული რომელთან უკა-
ვებები ცერტაზები, ურიების წინაღმდეგ წარმომარტვული და
კერძმების გასა დაადგენა. ამ რეს უგძნება ერთი გერმა-
ნიის სწავლული ზემოქსენისტები კაფებაზენაბას:

⁷⁾ ამ წევის მიზნის წევის ინგლისურის კურნალის «Fortnightly Review», ხვდეთ: «ურნების წარადგენ მოძრაობა გერმანიაში».

მუდგან? ღვე-ღა-ღვე მცირდება ქსელა ამ ურათა რიცხვი, რა-
მდოც გამოსხის გუდოურა არ კვრებოდა; მე და ჩემი მუ-
გდანათ გრძელები გრძილებით განუშემდებ ჩენის მაგალი-
თო, ჩენის გაკვეთით, ჩენის სწავლით მაგისტროთ ეს
გათანასწორების ქაში და ამ დროს თქვენ მსარეში უგდებით
იმათ, კონტ გაიქსესეს გრძის და ცდილობს უმეტესდ ჩადინა-
ვას ას ღელე, რომლის ამოგებისაც მოკლი ჩენი სიცოცხლე
კრძილობით.²

ამ სწორედ სულ-დიდის გრძნობით ჩაგრძელებულ სატელებს
თანაუგრძნობებს ბევრი გერმანიელები, რომელთ შემოს არაა
მაგალითად გამოხსინილ ბუნების მეცნიერი ვიზუალი და ის-
ტრანსფუსი მომსქნი.

ამათ მეოსნებით და იმის წყალობით, რომ მართვად მე-
ცხრამეტი საუკუნე მეცნეტე და მეთოთხმეტე როდი, რომ
უკულის ზნებისა და სსულის კადასთან სიტუაცია დაუკარგო,
— გერმანიაში ურიების წინააღმდეგ წარმოთქმული სიტუაცია საჭ-
მფე კერ იქცა და მათ არც ერთი უფლება არ მოექმნოთ; მაგ-
რაც შემდგებშიაც ასე იქნება თუ არა, ვინ იყიდის!

* * *

ბერძნებაში კი ვერა ჭიქვეს-თა ურიების მტრებმა, სიცილ
საქმედ გერ აცილებს, მაგრამ რუსეთში არც ბევრი დაპარაკა
დასტურდა, არც ბევრი ქადაგბა. თოთქმის უკეთებამ იცის გაზე-
თქმიდამ, რომ აპრილში დაიწყო ურიების წინააღმდეგ მდე-
კარება საქმერეთ-რუსეთში და რამდენისამე დღეს ისე მოუდი-
მთხვეს იმ მსარეს, სადაც ურიები ქასხლებს, თოთქმის უკეთ
ქადაგბს და მრავალს სოფლებს, რომ მმართებდონას კარიც
კი არა ჭირობიდა მთ დასამშენებლად. გზასრუსიდამ გმოწ-
მეული კარი ერთს ადგილს რომ დაშორინებდა საღწესა, ამ-

լու և անձնական հայրենական առաջնորդ է այս պատմության
մեջ, Յանձնական, անձնական մաքարդություն ինքնածագության, կյանքի,
այց ուղի և ազգային շահութեան, անշահազար մատ և սեփական, անք
ծանրացնեան մատ յանձնական, ամեսյան այլապահության շահազար
պահն. Կան ու կան անձնական մատ և սեփական այլապահության մատ յանձնական.

მათება ამ მოკლების არის დაბალის ხდების ქნია გა-
მოუთმევია ხიდარიძე. ურიების რეჟიტორი არა აქვთ ნება და-
სახლდენ ზოგაცის აღავს, მაგ. ჩრდილოეთისა და აღმო-
საკედების გრძელებისა. დიდ-ძევი რიცხვი ურიებისა შეუქ-
მედია რომელისმა სამხრეთისა და დასავლეთის გუგურნიებში
და რადგან ზემო-დაღიცელების მათებების გამო ისინი უფრო
კატეპტის კუსხებისა და სისარეზე კი მეტად მცირე აქვთ, და-
დი შეცველების უნდა გამოუქმნოს კრისტენებისა და კრისტი-
ანების გამოსახულების ხელში.

և միայն շվեյ-մասկուլ և նախահօնցու եզրաւու ուր մըս
այ նաձնու, ուրմ թբք նոյտիկ դասուա ու շաշքու Մըմդինը
ու մաս չնմացնաւ. նաձնու մանուքը ու Խոսնյ ուր. իւ
ումի յառաջնորդու 15 անուան, ազգաւու Մըտակյ քայի
յան եղի ծառալու եղու շամաստես կըսյին պասու քայինը
ու ամ կըսյին պասու շատուեց ու մասիւմնէ; պաս ամ շմ
պատրա; եռ պատրա յանքուուն. յամո ույիս շմանքու պատրա-
ստ ու պատրան; մինինիս կըսյին, յի ուն եւ կըսյին
դիւնքու մույսու յանքուուն. առ մասիւմնէ պատրա

გამო სედ ქუჩაში და მკაფიობრივ იყო გამოსული. მ ხილ-
ვებმ, ააღვეგა რამდენიმე თოსია სედი; ბლობად დაღუები
კოდგამაც მოსტხო დაზიან და მისმას სედი ურიგია ქონე-
ნას. ორს-სამს დღესწელ რაც გა რამ იყო ურიგიას, უამ-
დისუერი შემუსრეს.

თა ნასა ხევის ერთი კონტენტფერმენტი «Голосъ»-ის

«მხრდლებ დღეს, 17 ასაიღს დაკავების წანებიდან
და დასახურებული პირების მიერ თვალში ის ეცემა, რომ ქვე-
სები თავისი გარე თეორია არიან მოაფეხილი ბურცვლით, არც
ერთი ბალიში, არც ერთი ლეიბი არ დაუგდინოთ უზისის
სიხეში ბატქებით. ბუმბული მოდედ კარისნად ქუჩებში გად-
მოუყრისთ; დახნუები სახელების ბამულით წერის დამტკრეუ-
ლი მებედით და სხვა აგრძელების ნამსხვებით ჭრის ტანისნაკ-
ნი, უქება-მომტკრეული, სამუშა-დაზღვეული; საკურის მდე-
ლის საჭირები. მაგ სახელებშია უოპლიასტი დამტკრეული
და დაწერად უდინა: მანები, უქები, გარებები, უქნები....»

ରୁତେବି ପ୍ରକଟିତ ହେଉଥିଲା, ଏହି ରୁତେ ନାମଦିନରେଖାମ୍ଭେ ଘର୍ଯ୍ୟ
ମେଲେ ହେବା—ହେଉଥିଲା ତା ପାଇଁ—ବ୍ୟାପକ ପାଇଁ ଏହି ରୁତେ
କିମ୍ବା ଏହି ପାଇଁ

დაგენერაციულ გადას არ დაგენერირებულ
ამ გენეტიკას გვერდი გადასწრებ თვეთ იმისთვის ქადაქბანი,
როგორიც კუკი და ოდენია. გადასწრებ კი არა — ამათ უარეს
ხი ფიზიკურია.

၁၀ မြန်မာ ၁၁၄၀
၁၀ မြန်မာ ၁၁၅၀

«Ճյ շենք և մարդու կանոնը, մեջյուն մռվիցքներ, զա-
յօցանք զքառակ մարմիչքնեց բարագու... իյն մուս մուծուն;
տաշուած և առեց եւմուսքուն և զ թափա զքառակ եւթաշնեւն; և
ըստ առանձ նոյնական մուսքայի և լիցքան իյնին; ճյը ին
քառակ քայլեց; յան եւթեղին տիկիններ և առանձ մուս
կառակ նախագուշակ, զյույնու զ լու մուսքան եւթամին; յան
մուս եւթեղագուշակ և առանձ մուսքան — օյօգամաց ուժուած և ըստ
մուս ագքային. ճյը մռվիցք զ առա մուս և բայց մուս; և առ
եցու եւթեղագուշակ զ առանձ մուսքան առաջքներին...»

բյու նամցօնցաւ առ օգասի համելին քամանին և օպուն կը մատուցած էմ անյաջուղած; ամենցին Գոշին ուրամատուց մահացաւ.

ମାର୍ତ୍ତିର ପୂର୍ଣ୍ଣକାଳୀ ଫୁଲଗାନୀର ଅଧିକାରୀଙ୍କରେ ମହାନ୍ତିର ଜୀବିତରେ ଏହାର ପରିଚାରକ ଦେଖାଯାଇଛି।

ჭარება ამტკიცებენ რომ ეს მოძრაობა ურიების საკრიტიკული სიმუდგინით არ მოხსდა; მიზეზი იურ ურიების მსროვ ღაბაღის სადნეს პროცესორულ შეკვირვება. ეს კვავებისთვის ცხადია, ვინც კი ამას დაკვირვება რომ საღამი თათვების მარტო ურიების ჭრებიზედ ურილებდა კავშია. კვირა-მიურად საღამის ურიების გარდა სხვაც ბეჭრი აწებების და რძე-დენსამებ რესურსს გაზიერდაც იურ ნათქვაში, რომ ურიების გარდა ბეჭრის ჭრისტიანუაც ცუდი დღე დადგარ. ამას გარდა ზოგან სოციალურებისაც დადი მონაწილეობა მიეღოთ ამ საქმეში და ისინი მარტო ურიებზედ არ წააქეზებდნ საღამის.

გაზეთს «Порядок»-ში იწერებოდება თევსიდამ, რომ
თვალები დახუცული უნდა ჰქონდეს, ვისაც ამ მოძრაობის მი-
ზენი მარტო ურიგიანი მძლდვარება გვიჩინდა. კინ აცის, რამ-
დენის ჭრისტიანის სიხდო გასტენეს თდესაში და ჭრება და-
ღუპებო.

კავკასიაშიც იწერებოდნენ თურქე რომ დიდი მამელიას
ძალობრივი და ძირის ქრისტიანი კაჭორებიც შემდა არ
ხდა, რადგან ხელის დაპრაგზედნც და ქრისტებიც აშენდა
კიურბოდა, რომ ურავბის როცა მოიხსეიან, სხვ ძირის
ხელისაც არ დაზოგადინო.

შესანიშვნის აღრეთვე ის ხიტები რომელიც ხედმწინავთ.

24 250cts.

“**უმეცრეაგის აგარობა.**

(კუძღვნი სახალხო მასწავლებლებს.)

დედა ენას კადეგ ესროლექს ქენჭები. ადგილი, საიდგა-
ნაც სროლა მოსდა, არის «იმედის» ფურცლები და მსროლე-
ლი გახლვათ მუტის-მუტად... მამაწი მოლაჟშექ. სიძამართ მან
ბევრით გადაჭარბა სხვა ქენჭის მსროლეულებს და თაოქმის
დაედარა თავის რედაქტორს, მამაცოგან მამაცს ბ. გურგენი-
ძეს. მაგრმ ბოლოს მარცხი მოუკვდა, სიმამაცეს გუდი კვლან
მიაღება, დაიხურა რაღაც უჩინ-მახინის ქუდი და გადაიტევა
უცნაური სახელი, გადაღმიერი. რად უზაღატა თავის გუდა-
ღობას და რად ამოეგარა ტსეპლონიმის ქვეშ?

ერთმა კაცულმა გაცმა სოქეა: უფეხლი გაცის მოქმედება
იმ დოოძის უნდა მაიწერო კეთილს განძრახებას, ვიდრე ბე-
კითად არ დარწმუნდება, რომ იგი არის შედეგი ცეკის მა-
ზეზისათ. ეს ზნეობითი პრინციპი, სასელმძღვანელო დებ-
აზრი, ჩვენ ძლიერ მოგვწონს და ამიტომ მამაც მკილავის მა-
მალვას კარგს მიზეზს ვასრულებთ და არა ცეკს განძრახება.
ჩვენის აზრით იგი უჩინარი, ფარდა-გადაფარგებული შეიქმნა,
იმიტომ რომ ბოლოს თვითონებები შერცხდა იმ ბავშვის
კილოსი, რომლითაც არის დაწერილი მასი გავიღვა. თქვენ
გბონიათ, რომ ეს ცოტა ღისებაა? შეცდები ბმანებით.
ჩვენს უსკინიდისო დორში შერჩენაც დარცხვინების ნიჭისა სა-